

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum magnanimitas sit circa honores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

sonnat litem ponenti ambas circa aggressum, alteram respectu preparationis, alteram respectu executionis. Patientia uero, & perseverantia respectu mali, quod tristitia importat, sunt illa quidem, ne animus frangatur tristitibus, quae sunt in periculis mortis &c. ista uero, ne ipsum diu sustinere talia tristitia, quae sunt in periculis mortis &c. animum fatiget. Et propterea haec partes in concupiscibili ponenda sunt, in qua est tristitia. Unde fortitudo, licet sit in irascibili, in qua sunt timor, & audacia, exigit tamen modificationem spem & tristitiam ad actum suorum perfectionem: & propterea vocantur modificationes haec partes integrales. Et per hoc patet, quod non superflue, sed necessario multiplicentur huiusmodi morales dispositiones, & habitus, ut scilicet in qualibet materia propria uirtus cum conditionibus requisitis inueniatur, quasi totum cum suis partibus heterogeneis, & euitetur confusio indistinctas relinquentes naturas totorum, & partium. Ac per hoc patientia, quae est totum, fiat pars, aut econtra.

q. 123. art. 1. ad 1.

quatuor principales reducuntur, quas Tullius ponit.

AD SEPTIMUM dicendum, quod illa quinque quae ponit Aristoteles definiuntur a uera ratione uirtutis, quia etiam conueniant in actu fortitudinis, ut supra habitus est. Et ideo non ponuntur partes fortitudinis, sed quidam fortitudinis modi.

QVAESTIO CXXIX.

De magnanimitate, in octo articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de singulis fortitudinis partibus, ita tamen, quod sub quatuor principalibus, quas Tullius ponit, alias comprehendamus, nisi quod magnanimitatem, de qua etiam Aristoteles tractat, loco fiducia ponemus.

- ¶ Primo ergo considerandum erit de magnanimitate.
- ¶ Secundo, De magnificentia.
- ¶ Tertio, De patientia.
- ¶ Quarto, De perseverantia.
- ¶ Circa primum primum considerandum est, de magnanimitate. Secundo, de uitiis oppositis.

Circa primum quaeruntur octo.

- ¶ Primo. Vtrum magnanimitas sit circa honores.
- ¶ Secundo, Vtrum magnanimitas sit solum circa magnos honores.
- ¶ Tertio, Vtrum sit uirtus.
- ¶ Quarto, Vtrum sit uirtus specialis.
- ¶ Quinto, Vtrum sit pars fortitudinis.
- ¶ Sexto, Quomodo se habeat ad fiduciam.
- ¶ Septimo, Quomodo se habeat ad securitatem.
- ¶ Octauo, Quomodo se habeat ad bona fortuna.

IN articulo 1. quaest. 129. dubium occurrit, An magnanimitas sit circa magna operari, tanquam proprium actum, & obiectum: an sit circa magna operari, ut circumstantiam recte sperandi honores magnos. Et est ratio dubij, quia de magnanimitate diuersa dicuntur. Dicitur namque hic, & in quarto Ethicorum, quod est uirtus circa honores magnos ut propriam materiam, & in litera hac exprimitur, quod proprius actus eius est recte uti magnis honoribus. Dicitur rursus in quarto Ethicorum, quod magnanimitas est, quod in unaquaque uirtute magnum. Vbi author exponendo dicit, quod per hoc magnum est specialis uirtus distincta ab aliis, quia tendit ad rationem magni in cuiuslibet uirtutis opere. uerbi gratia. Fortitudo intendit fortiter agere: magnanimitas intendit magna operari infortiter agendo, & sic de aliis. In eodem quoque quarto dicitur, quod magnanimus moderare delectatur de honore, nec ipsum multum aestimat, & quod medietas in appetitu honoris consistit, si appetitur, unde oportet, & ut oportet. Ex quo apparet, quod sit magna operari est, unde oportet appetere honorem, ideo magnanimitas attendit ad magna operari, ut circumstantiam, unde magnos honores appetat, unde oportet, & utatur ut oportet. Ex al-

tera autem parte apparet, quod magnanimitas intendit ad operandum magna, & ex hoc apparet, quod magnanimitas intendit ad operandum magnos honores, quibus digna.

Ad huius difficultatis euidentiam operari

ARTICULVS PRIMVS.

Vtrum magnanimitas sit circa honores.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod magnanimitas non sit circa honores. Magnanimitas enim est in irascibili, quod ex ipso nomine patet, nam magnanimitas dicitur quasi magnitudo animi. Animus autem pro ui irascibili ponitur, ut patet in 3. de anima, ubi Philosophus dicit, quod in sensu appetitu est desiderium, & animus, id est, concupiscibilis, & irascibilis: sed honor est quoddam bonum concupiscibile, cum sit premium uirtutis, ergo uidetur, quod magnanimitas non sit circa honores.

¶ 2. Praeterea Magnanimitas cum sit uirtus moralis, oportet quod sit circa passionem, uel operationem: non autem est circa operationem, quia sic esset pars iustitiae, & sic relinqueretur, quod sit circa passionem: honor autem non est passio, ergo magnanimitas non est circa honores.

¶ 3. Praeterea Magnanimitas uidetur pertinere magis ad perfectionem quam ad fugam. dicitur enim magnanimus, quia ad magna tendit: sed uirtuosi non laudantur ex hoc, quod cupiunt honores, sed magis ex eo, quod eos fugiunt, ergo magnanimitas non est circa honores.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 4. Ethicorum, quod magnanimitas est circa honores, & in honorationem.

RESPONDEO dicendum, quod magnanimitas ex suo nomine imponit quandam extensionem animi ad magna. Consideratur autem habitudo uirtutis ad duo. Primum ad materiam, circa quam operatur, alio modo ad actum proprium, quod consistit in debito usu talis mat-

gnae honor non est obiectum, sed obiectum autem est magnum in ratione, utroque tamen magnanimitas dicitur, quia formale obiectum eius, est magnum in opere: ex materia uero, quia magnum est in ratione bona, bonum maximum est. Ethicorum distinguitur a materia eius, ita actus eius est actu circa materiam. Nam obiectum est ipso, quod operatur magna: materiam uero, quod alium ipem moderatum magnum, ut patet in 4. Ethicorum. Et hoc patet, quia nisi magnanimus tenderet ad magna, non in genere minimorum bonorum, quae bona, sed uere magna bona, quae sunt magna

fer uerè magnanimus, utpote non tendens in uerè & simpliciter magna bonæ: & nisi appetitum, delectationemq; magni honoris glorie que humane moderaretur, non esset circa honores ut pro primam materiam. Ex quibus patet, quid ad quætionem dicendum sit, q. simpliciter, & absolute loquendo, operari magna spectat

ria. Et quia habitus uirtutis principaliter ex actu determinatur, ex hoc principaliter dicitur aliquis magnanimus, quia habet animū ad aliquem magnum actum. Aliquis autem actus potest dici dupliciter magnus, uno modo secundum proportionem: alio modo absolute. Magnus quidem potest dici actus secundum proportionem etiam, qui consistit in usu alicuius rei parue: uel mediocris, puta, si aliquis illa re optime utatur: sed simpliciter, & absolute magnus actus est, qui consistit in optimo usu rei maxime. Res autē, quæ in usum hominis ueniunt, sunt res exteriores, inter quas simpliciter maxima est honor, tum quia propinquissimum est uirtuti, utpote, testificatio quædam existens de uirtute alicuius, ut supra habitum est: tum etiā quia Deo, & optimis exhibetur: tum etiam quia homines propter honorem consequendum, & uituperium uitandum, alia omnia postponunt. Sic autem dicitur aliquis magnanimus ex his, quæ sunt magna absolute, & simpliciter; sicut dicitur aliquis fortis ex his, quæ sunt difficilia simpliciter. Et ideo consequens est, quod magnanimitas consistat circa honores.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod bonum, uel malum, absolute quidem considerata, pertinent ad concupiscibilem: sed in quantum additur ratio ardui, sic pertinent ad irascibilem. Et hoc modo honorem respicit magnanimitas, in quantum scilicet honor habet rationem magni, uel ardui.

AD SECUNDUM dicendum, quod honor, etsi non sit passio, uel operatio, est tamen alicuius passionis obiectum, scilicet spei, quæ tendit in bonum arduum. Et ideo magnanimitas est quidē immediate circa passionem spei, magnū est fugibile, immo plus: & similiter potest argui de ira respectu paruæ passionis fugibilis, & uindictæ amabilis. Secundō omnes passionē in hoc conueniunt, quod possunt in appetitu resistunt rationi: & non possunt non resistunt: & utriusque horum est, siue obiecta sint, siue nō sint. Omnia quoque obiecta passionum in hoc conueniunt, quod non resistunt rationi, nisi apprehensa causent passionem in appetitu: & similiter: quod resistunt, si apprehensa causant passionem in appetitu. ergo si aliqua passiones resistunt ut passionē, & omnes: & si aliqua ex parte obiectorum, & omnes. Tertio. Timor, in quantum timor, non plus resistit rationi, quam cupiditas, in quantum cupiditas: & tristitia ex paruā passione, in quantum tristitia, non plus resistit rationi, quam tristitia difficultatis rerum difficultium gerendarum. ergo. Quartum. Nulla obiecta resistunt rationi, nisi ratione passionum ab eis causata.

nimis intendit magna operari in qualibet uirtute, in quantum scilicet, tendit ad ea, quæ sunt digna magno honore. Et rursus, quia honor est cuiusque uirtutis præmium: ideo ex consequenti ratione suæ materię respicit omnes uirtutes. hæc ille. Sunt enim hæc intelligenda ex ea parte, qua magnanimitas distinguitur: ab aliis uirtutibus, scilicet ex parte specialis materię: cū quo tamen stat, quod ut distinguitur ab eis ex parte formalis obiecti, aliter se habeat: utroque namq; modo ab aliis uirtutibus magnanimitas distinguitur, ut infra latius patebit.

AD TERTIUM dicendum, quod illi, qui contemnunt honores hoc modo, quod pro eis adipsicendis nil inuoluentis faciūt, nec eos nimis appetant, laudabiles sunt. Si quis autem hoc modo contemneret honores, quod non curaret facere ea, quæ sunt digna honore, hoc uituperabile esset. Et hoc modo magnanimitas est circa honores, ut uidelicet studeat facere ea, quæ sunt honore digna: non tamen sic, ut pro magno æstimet humanum honorem.

ARTICVLVS II.

Utrum magnanimitas de suuatione habeat, quod sit circa magnum honorem.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod magnanimitas de sui ratione non habeat, quod sit circa magnum honorem. Propria enim materia magnanimitatis est honor, ut dictum est: sed magnum, & paruū accidit honori. ergo de ratione magnanimitatis non est, quod sit circa magnum honorem.

¶ 2 Præterea. Sicut magnanimitas est circa honores, ita mansuetudo est circa iras: sed non est de ratione mansuetudinis, quod sit circa iras magnas, uel paruas. ergo etiam non est de ratione magnanimitatis, quod sit circa magnos honores.

¶ 3 Præterea. Paruus honor minus distat à magno honore, q̄ honoratio: sed magnanimitas bene se habet circa ex honorationes: ergo etiam, & circa paruos

magnū est fugibile, immo plus: & similiter potest argui de ira respectu paruæ passionis fugibilis, & uindictæ amabilis. Secundō omnes passionē in hoc conueniunt, quod possunt in appetitu resistunt rationi: & non possunt non resistunt: & utriusque horum est, siue obiecta sint, siue nō sint. Omnia quoque obiecta passionum in hoc conueniunt, quod non resistunt rationi, nisi apprehensa causent passionem in appetitu: & similiter: quod resistunt, si apprehensa causant passionem in appetitu. ergo si aliqua passiones resistunt ut passionē, & omnes: & si aliqua ex parte obiectorum, & omnes. Tertio. Timor, in quantum timor, non plus resistit rationi, quam cupiditas, in quantum cupiditas: & tristitia ex paruā passione, in quantum tristitia, non plus resistit rationi, quam tristitia difficultatis rerum difficultium gerendarum. ergo. Quartum. Nulla obiecta resistunt rationi, nisi ratione passionum ab eis causata.

¶ Super Quæstione ceteris magnanimitas Aristotelium secundum.

¶ Nart. 2. q. 129. dubium occurrit ex Martino in eodem lib. de fortitudine, tractatu de Magnanimitate, quæstio. 1. ubi recitata differentia posita hic in litera inter passiones in hoc, quod quædam sunt, quæ habent magnam uim resistēdi rationi principaliter ex parte rationis: & quædam principaliter ex parte rerum, quæ sunt obiecta passionum &c.

Sup. q. 60. ne sic. 5. cor. Et infra præterea. q. ar. 4. ad 1. & q. 130. ar. 2. ad 1. Et 3. dist. 9. q. 1. ar. 2. cor. & q. 3. ad 3. Et di. 34. q. 4. ar. 2. co. ¶ Ar. præ.